

—
HALINA REIJN

‘NIET
MIJN
VLEUGELS
AFKNIPPEN—
NIET,
NIET,
NIET’

Voor *uitersten* draait
HALINA REIJN haar hand
niet om. Deze maand is ze te
zien in de luchtige romcom
Pak van mijn hart, maar ook
in koninginnendrama *Maria
Stuart*. Daarna trekt ze zich even
terug. Om te *schrijven*, en om te
produceren. ‘Ik wil de P. Diddy
van de *kunstwereld* worden.’

— INTERVIEW MAARTJE LATERVEER,
FOTOGRAFIE QUENTIN DE BRIEY

Jurk VALENTINO
Schoenen MARNI

Halina Reijn (38) stormt een kwartier te laat binnen in de lobby van The Dylan. Met haar telefoon in de hand gooit ze haar tas en bikerjack over een stoel. Een wervelwind op hoge hakken. Ze woont vlakbij en had op tijd kunnen zijn, ware het niet dat ze net over de telefoon een heftige ruzie kreeg met een goede vriend. ‘Over mijn gedrag in de publieke ruimte. Hij was kwaad omdat ik had getweet dat er een knappe man in mijn straat yoghurt zat te eten. Hij zei: “Dat moet je niet doen, dan kom je over als een soort Gordon, waarom ben je zo open?”’

Omdat ze niet anders kan, zal ze later vertellen. ‘Ik ben naïef: als ik zoiets tweet, dan zie ik dat als een absurdistische grap. Ik ben helemaal niet bezig met mijn imago. Ook nu kan ik niet als Louis van Gaal hier zitten en denken: oké, dit is pers. Ik heb gewoon een gesprek, daar kan ik niet anders dan ongecensureerd in zijn.’

Kamalaya

Ongecensureerd ziet Reijn er goed uit. Gebruinde blote benen met een perfecte *little black dress* erboven. ‘Van BLK DNM, dat merk heb ik net ontdekt.’ Haar haar golft over de schouders. Een paar dagen eerder heeft ze een foto de wereld in getweet van zichzelf met een pixie-coupe. Maar: ‘Dat was een pruik. Een grap.’ Ze kreeg er enthousiaste reacties op, ‘Vooral van vrouwen. Mannen vonden het niets, maar vrouwen vinden het kennelijk mooi als een vrouw er minder vrouwelijk uitziet.’ Ze zou het nooit helemaal afknippen. De haardos hoort net zo bij haar als de scherpe jukbeenderen en felle ogen, en blijkt bovendien handig als tranquillizer: om de paar zinnen draait ze haar vingers in een lok.

Ze is net terug uit Kamalaya, een kuuroord in Thailand. ‘Hun filosofie: geen telefoons, geen laptop. Ik vind het fijn om daar alleen te zijn, om tot mezelf te komen. Maar het is niet alleen maar leuk. Als je gaat zitten en niks doen, ga je ineens denken: waarom ben ik hier? Dan komen alle demonen.’ Een van haar demonen is angst. ‘De angst om flauw te vallen, in de supermarkt, of op het toneel. Vroeger viel ik vaak flauw door een lage bloeddruk. Dat vond ik nooit erg, tot ik het op een dag koppelde aan angst.’ Ze praat erover alsof ze over iemand anders praat, nuchter en analytisch, als een deskundige die weet

waar het vandaan komt, en hoe het te verhelpen is. Toch wordt ze er al haar leven lang door geplaagd. ‘Angst komt voort uit een drang naar controle. Het leven is chaos. Als je dat niet kunt accepteren, of als je de hersencellen hebt die erover willen nadenken, zoals ik, dan is het leven totaal onvoorspelbaar en niet te verdragen. Toen ik naar de toneelschool in Maastricht ging, ontwikkelde ik een angst om de straat op te gaan. Dat was eigenlijk de angst dat het leven ging beginnen – dat de chaos mij ging overnemen.’

In Kamalaya hadden ze wel een tactiek voor haar: ‘*Lighten up*, zeiden ze tegen mij. Omarm je angsten, je gekte. Lach erom. Dat was een eyeopener voor mij. Want natuurlijk, zoals met alles in het leven: als je je ertegen verzet, duurt het alleen maar langer. Het verbaast me niet dat ze dat tegen mij zeiden. Ik ben altijd zo serieus over alles. Ik kan nooit gewoon lachen om dingen. Mijn moeder vertelde dat ik als kind al zo dwangmatig was. Ik was vanaf mijn zesde bloedserieus bezig met toneelspelen. Dan zeiden mijn ouders: ga maar naar bed wanneer je wilt, en zei ik: nee, want ik heb morgen toneelles, en ik moet mijn huiswerk af hebben. Ik maakte voor mezelf een keurslijf, dat ik blijkbaar nodig had.’

Nog steeds. Want ook al licht ze vaak en hard en gooit ze absurdistische grappen op Twitter, Reijn is serieus over alles. ‘Ik straal veel

‘Toen ik naar de toneelschool ging ontwikkelde ik een angst om de straat op te gaan. Dat was eigenlijk de angst dat het leven ging beginnen’

‘Ik ben altijd zo serieus over alles. Ik kan nooit gewoon lachen om dingen’

energie uit, maar dat is een vorm van overschreeuwen. Ik denk intussen voortdurend na. Ik heb talloze gedachten tegelijkertijd, veel lagen, zie verschillende percepties. Dat kan ik goed gebruiken als ik speel, dat ik de perceptie van het personage kan ervaren. Maar in het echte leven is het onhandig. Ik ben overanalytisch. En kan dat moeilijk uitzetten; zie alles continu in metaperspectief.’

Keerzijde van de roem

Metaperspectief is Reijns lievelingswoord, schrijft ze in *Antiglamour*, dat ze samen met haar beste vriendin Carice van Houten schreef en dat zich het beste laat omschrijven als een kruising tussen een autobiografie, een dagboek en een *black book*. Reijn geeft er ook haar definitie van geluk in: dat je zonder prikkels van buitenaf een gevoel van harmonie en tevredenheid ervaart. ‘Dat vind ik dus moeilijk,’ bekent ze. ‘Ik kan goed analyseren hoe ik zou moeten leven, maar ik vind het lastig om dat na te leven. Alles is tegenstrijdig. Ik streef naar het absolute: naar dat zitten met een kopje thee op de hei, met niks meer dan een strooien hoed en denken: ik ben zo tevreden. Dat kan ik hier mooi vertellen, om dan vervolgens naar buiten te lopen en bij kledingwinkel Sky vijfduizend euro uit te geven. Of totaal verslingerd aan iemand te raken. Om de leegte in mezelf te vullen.’

Sommige mensen vonden *Antiglamour* een ijdel boek, vertelt ze. ‘En dan dacht ik: ijdel? Het is het tegenovergestelde van ijdel! We wilden er juist mee aantonen dat er een keerzijde is aan alles wat mensen op ons projecteren.’ Want die is er. Een keerzijde aan de roem. De fascinatie voor uiterlijk, bijvoorbeeld. ‘In dit vak word je niet alleen op je talent, maar ook op je uiterlijk beoordeeld en het is volstrekt onduidelijk waar je talent →

Jurk en top DIOR
Schoenen LANVIN

begint en je uiterlijk eindigt,’ schrijft Reijn. En over de tikkende klok voor actrices: ‘Een goede actrice heeft een keer tegen me gezegd over ouder worden: “Je moet op tijd beginnen je uiterlijk los te laten.” Ik geloof dat niet. Ik denk dat je best belang kunt blijven hechten aan je uiterlijk, en spiritueel kunt groeien tegelijk.’ Dat Reijn daarom een beetje botox gebruikt, weten we sinds ze dat vertelde in de intieme aflevering van *Frank’s Roadtrip*, zoals we ook sindsdien weten dat ze het gevoel heeft in ‘de tweede helft’ te zijn aanbeland. ‘Haha, ook zo dramatisch,’ lacht ze, terwijl ze de menukaart van The Dylan terzijde schuift en omeletten met avocado bestelt. ‘Ik vind dat een fantastisch thema. Ik zou er graag een film over maken. Een Nederlandse remake van *All About Eve*, een klassieker over een actrice van veertig die op de toppen van haar kunnen is. Dan neemt ze een bloedmooi meisje van een jaar of zeventien aan als personal assistant dat infiltreert in haar leven, haar man inpikt, en alles overneemt. Dat is een metafoor voor waar vrouwen bang voor zijn. Vrouwen zijn natuurlijk *fucked* in deze maatschappij. Het verlies van vruchtbaarheid is uiteindelijk waar alles op neerkomt. Dan ben je uitgespeeld.’ Desalniettemin vindt Reijn het niet erg om ouder te worden. ‘Ik vind oprecht dat ik mooier word nu ik ouder word. Ik word nu pas mijn leeftijd.’

In *Antiglamour* beschrijft ze ook hoe ze moederziel alleen in bed rolde

‘Ik streef naar het absolute: naar dat zitten met een kopje thee op de hei, met niks meer dan een strooien hoed en denken: ik ben zo tevreden’

na het winnen van de Theo d’Or, de hoogste onderscheiding voor toneelactrices, die ze na bijna twintig jaar trouwe dienst aan het toneel eindelijk won. Niemand om haar prijs mee te delen. Dat ze na vier serieuze relaties nog steeds single is, is algemeen bekend. Onder andere dankzij tweets over knappe mannen in haar straat, die door de pers gretig worden opgepikt. ‘Er is een hele zoekactie gestart naar die man,’ vertelt ze. ‘Dat was natuurlijk niet mijn bedoeling. Alsof ik via sociale media een man zou moeten vinden, rot op.’ Ze lacht erom. ‘Het hoort erbij. Ik kan nare dingen lezen over mezelf en er geen seconde van wakker liggen.’ Maar ze denkt er wel over na. ‘Het lijkt wel of mensen het bedreigend vinden als je dingen deelt van jezelf. Of dat nu omwille van de kunst is of in een onbenullige tweet, als iemand dit doet...’ Ze maakt een ontboezemende beweging, ‘...dan vinden mensen dat vaak irritant.’

Voorals mannen hebben daar last van, is haar ervaring. ‘Zodra een man in mijn leven komt, bindt hij de strijd aan met mijn grenzeloosheid. In het begin kan hij ruimhartig zijn en uitroepen: nee, ik vind het juist fantastisch, ik ben trots op jou, ik kan alleen maar genieten van talent. Dan komt hij kijken naar een voorstelling en waarschuwt ik nog: je gaat daarna wel problemen krijgen. En ja hoor, na afloop zegt hij dan: hoe kan ik nu weten of je echt lacht? Op het podium lach je zo makkelijk. Mijn spel is persoonlijk, bijna als een performance. Ik zet mezelf volledig in, daarin ben ik grenzeloos. Ik kruip niet in de huid van een ander, ik ben dat. Dat is in alle nederigheid mijn kunstenaarschap, ik hoop dat ik zo troost en herkenning kan bieden. Maar ik merk dat zelfs sterke mannen daar moeite mee krijgen. Ik heb zeven jaar een relatie gehad met een man die lichtontwerper was in het theater, hij was daar eerlijk over. Na een jaar of twee zei hij: “Ik wil toch een doek over je heen gooien.” Mannen willen een vrouw voor zichzelf. Zeker de macho’s waar ik op val. Terwijl: als ik thuiskom bij zo’n man, dan

‘Als ik thuiskom bij zo’n man, doe ik alles. Ik kook, doe de afwas, ik ben erg jaren vijftig’

doe ik alles. Ik kook, ik doe de afwas, ik ben erg jaren vijftig. Bijna te. Ik ben echt een vrouwtje, dat het heerlijk vindt om te zorgen. Maar ik wil wel naar mijn werk kunnen en daar een zakenvrouw zijn, krachtig opereren. Een beetje gemanipuleerd worden door zo’n man vind ik niet erg. Dat hij zegt: je wil een hypotheek, ik ga wel even met je bank praten. Prima. Maar niet mijn vleugels afknippen – niet, niet, niet. Het moet toch te gek zijn dat je als man denkt: ik ben in staat om deze ontembare vrouw aan mij te binden?’

Liefhebben en delen

Die ene man zou zich inmiddels best eens mogen melden op haar pad. ‘Vroeger verlangde ik daar niet naar. Toen dacht ik: je hebt alleen vrienden nodig. Een partner vond ik maar burgerlijk. Zo’n gezeik. Maar nu denk ik wel dat het leuk is. Ik ben jaloers op mijn zus. Die heeft alles wat ik niet heb. Een man – een hyperknappe Brit – succesvol, ik hou van die man. En ze hebben drie ongelooflijk knappe kinderen, en wonen op het mooiste plekje van Amsterdam in een gigantisch huis. Nou ja, zij heeft dat hele plaatje. Maar zij worstelt op haar beurt weer met dingen die ze op mij projecteert. Vrijheid. Mijn vrienden en ik namen haar mee uit winkelen, toen ik dit jurkje ging kopen. Wij lopen er dan zo’n beetje verveeld bij, terwijl zij van iedere minuut geniet dat ze met ons door de Utrechtsestraat loopt. Dan beseft ik weer wat vrijheid is. Maar ook dat vrijheid niks voorstelt als het geen kader heeft.’

Het is een eeuwige strijd die ze haast als missie begint op te vatten. ‘Soms denk ik: oké, *so be it*, ik leef hoe ik leef. Niet als een vrouw die zich conformeert aan een man. Daar zit voor mij ook een soort opdracht in mijn leven in, dat ik dat niet kan. Mijn lot is duidelijk die vrijheid, met alle emancipatie die erbij hoort. Maar tegelijkertijd heb ik het daar moeilijk mee. Denk ik de hele tijd: ik voldoe niet, want ik heb geen gezin, geen hond en geen stationwagen. Het is shockerend hoezeer ik daarnaar verlang. Ik had dat nooit gedacht, ik ben opgevoed door hippie-ouders, mijn moeder is een overtuigd feminist. Alle verlangens die ik heb om me toch te conformeren, komen niet voort uit mijn opvoeding. Ik was er vroeger van overtuigd dat liefde puur biologie was, dat je niemand nodig hebt om je compleet te maken. Maar dat is bullshit. Liefhebben is een wezenlijk verlangen, en delen ook.’ →

Puberale aanvallen

Ze heeft het niet van een vreemde. Haar vader, een kunstenaar die plotseling overleed toen ze tien was, worstelde met diezelfde tegenstrijdigheid. ‘Hij leefde niet het leven dat hij wilde. Hij was homoseksueel, maar was met mijn moeder getrouwd. Hij heeft iets wezenlijks van zichzelf moeten opofferen omdat hij eigenlijk een burgerlijke moraal nastreefde. Tegelijkertijd was hij hongerig, ambitieus en rigide in zijn opvattingen over kunst. Hij was een heftige persoonlijkheid, continu op zoek naar de waarheid – in kunst, in het leven, in zichzelf. Mijn moeder zegt dat ik op hem lijk, en ik hoop dat ze gelijk heeft. Uiterlijk doe ik dat in elk geval.’ Ze pakt haar telefoon en laat een zwart-witfoto zien van haar vader en moeder in seventies outfit. Hij zit achter haar in een weiland en kijkt peinzend in de camera. ‘Hij heeft net zo’n jukbeenderenhoofd,’ zegt Reijn, terwijl ze zelf ook even naar de foto kijkt en glimlacht. ‘Ik hou zo veel van mijn vader. Veel te veel. Ik heb hem gemaakt zoals ik wil, denk ik. Hij is superman voor mij. Maar ik herken dat willen conformeren enerzijds, anderzijds heel absoluut zijn in dat het allemaal hogere kunst moet zijn. Daar worstel ik ook mee. Ik denk dat mensen dat ook wel zien in mijn werk: dat ik aan de ene kant alleen voor de hoge kunst ga, op het podium met regisseur Ivo van Hove, maar dat ik aan de andere kant ineens een puberale aanval kan krijgen en denk: ik haat kunst en ga commercials doen, of andere dingen waarvan iedereen denkt: hou op. Dat is gewoon afzetten tegen mijn vader.’

Deze maand is ze in twee van die uitersten te zien. Ze speelt in *Pak van mijn hart*, een romantische komedie en tevens het regiedebuut van Kees van Nieuwkerk. Het belooft de kerstfilm van het jaar te worden, en is voor Reijn een thuiswedstrijd. Van Nieuwkerk is lid van de beruchte *urban tribe*, zoals ze de hechte vriendengroep rond haar en Van Houten doopte, met acteurs als Marwan Kenzari, Manuel Broekman, Hadewych Minis en Géza Weisz. Kenzari zit ook in de film, als internetdate van de alleenstaande moeder die Reijn speelt, evenals Broekman en Weisz. Fedja van Huêt speelt haar ex, wat hij in het echte leven ook is. ‘Een schattige film, toch?’

Daarnaast is ze te zien in *Maria Stuart*, een nieuwe productie van Toneelgroep Amsterdam, waarin ze de titelrol speelt van de koningin van Schotland, die ter dood wordt veroordeeld na het beramen van een aanslag op koningin Elizabeth I. Het stuk gaat volgens Van Hove over macht, en

over powervrouwen die geschiedenis schrijven en tegelijkertijd gevangen zitten in een web van rivaliteit en jaloezie. Het zal ongetwijfeld weer een heftige rol worden die van Reijn vraagt wat ze altijd geeft: het uiterste, en zichzelf. Voorlopig is het de laatste kans om haar op het podium te zien.

‘Na *Maria Stuart* ben ik even weg. Ik wil schrijven het komende jaar, niet spelen. Ik ben bezig met een boek, een liefdesthriller, gebaseerd op iets wat ik zelf heb meeemaakt. Het wordt tof, maar ik moet er tijd voor vrijmaken. Ruimte om te focussen. Je kunt alleen een goed boek schrijven als je door de tunnel durft. Het was een nare gebeurtenis, steeds als ik erover schrijf, word ik misselijk. Tegelijkertijd denk ik dat het mooi kan worden, zuiver, omdat ik het creër. Bij alle andere dingen die ik maak, zitten er zo veel schijven tussen, op het toneel ben ik onderdeel van een machine. Zo’n boek is een-op-een. Zoveel naakter dan wanneer ik op het podium mijn kleren uittrek.’

Altijd van gedroomd

En dan zijn er nog plannen voor iets anders. Iets groters, machtigers wat steeds concreter wordt. ‘Ik ga doen wat ik al lang roep, maar nog nooit heb waargemaakt: ik wil ondernemen,’ verklaart Reijn, en voor het eerst in het gesprek oogt ze rustig. Kalm en zelfverzekerd. Blij ook. ‘Ik heb hier altijd van gedroomd, om de P. Diddy van de kunstwereld te worden,’ vertelt ze lachend. ‘Ik vind

‘Het moet toch te gek zijn dat je als man denkt: ik ben in staat deze ontembare vrouw aan mij te binden?’

‘Ik hou zo veel van mijn vader. Veel te veel. Ik heb hem gemaakt zoals ik wil, denk ik. Hij is superman voor mij’

uitvoeren leuk en het muzeschap aangenaam, maar ik wil meer creëren. Ik heb allemaal ideeën, die zitten de hele tijd maar in mijn hoofd. Die moeten eruit. Ik ben een aantal projecten aan het ontwikkelen, op het gebied van televisie en film. Het is nog pril, het zal waarschijnlijk nog wel een paar jaar duren voor het eerste project op de buis verschijnt. Het is nog gebakken lucht allemaal, maar ik vermaak me er prima mee. Ook al komt er uiteindelijk niks tot stand, ik vind het geweldig om zo’n proces van nul op te bouwen. Ik geloof in invloed. Kijk naar Lena Dunham, dat is mijn grote voorbeeld. Je moet gewoon macht grijpen, zeggen: ik produceer dit, ik regisseer dit, ik schrijf dit. Ik was erg geïnspireerd door een nieuw soort karakters die op tv te zien zijn. Sarah van *The Killing*, Carrie van *Homeland*. Sterke vrouwen. Dat soort vrouwen zou ik graag meer zien in Nederland.’

Toneelgroep Amsterdam, al elf jaar haar thuisbasis, zal ze niet achter zich laten. ‘Als ik toneel doe, dan doe ik het met Ivo. Hoe zich dat gaat ontwikkelen weet ik nog niet. *The Fountainhead* is wereldwijd hysterisch ontvangen, dus het internationale aspect van TGA wordt uitgebreid. Ik sta er voor open om daarin mee te gaan. Ivo is nu een *hot ticket*, dus we zullen veel meer internationale producties kunnen maken en daarin ook eisen kunnen stellen. De vraag is hoe zich dat zal ontwikkelen, en welke rol het in mijn leven zal spelen. Ik moet de balans zoeken tussen enerzijds mijn bedrijf en anderzijds toneel. Daar hoor ik, daar zal ik altijd naartoe getrokken worden.’

En dan moet er ook nog ruimte zijn om gewoon te leven. ‘O ja. Dat ook.’ —

Pak van mijn hart draait vanaf 6 november in de bioscoop. *Maria Stuart* gaat op 3 december in première in Antwerpen en is vanaf 17 december te zien in Stadsschouwburg Amsterdam.

Jurk LOUIS VUITTON

Fotografie QUENTIN DE BRIEY / SCHIERKE ARTISTS
Styling SASKIA VAN LANGEVELDE
Haar JEROME CULTRERA / CALLISTE PARIS
Make-up ALEXANDRA SCHIAVI / AIRPORT AGENCY
Met dank aan LM FLOWER FASHION en FOUR SEASONS HOTEL GEORGE V PARIS

‘Een boek schrijven is veel naakter dan wanneer ik op het podium mijn kleren uittrek’